

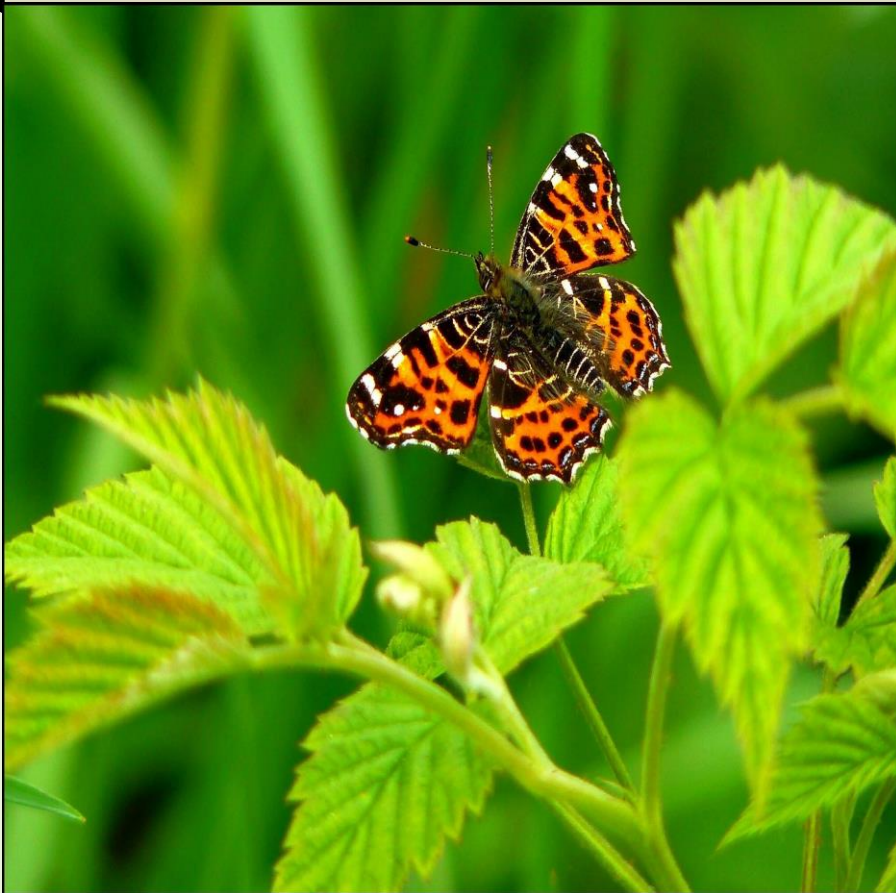

Stappen voorwaarts

Jaarverslag 2018

GROEN
ONTWIKKEL
FOND
S
BRABANT

Veel gedaan, nog veel te doen!

Woord vooraf

In 2018 zijn er weer flinke stappen gezet!

De in 2017 gerealiseerde forse groei hebben we in 2018 aardig kunnen vasthouden. In dit jaarverslag lees je daar meer over. Maar je leest ook dat er nog veel te doen is. Het Natuurnetwerk Brabant (NNB) is nog lang niet klaar. Geen tijd om achterover te leunen dus. Volle vaart vooruit in 2019.

Groen Ontwikkelfonds Brabant is in mei 2014 opgericht door de provincie Noord-Brabant. Met als ambitie én opdracht om voor 2027 een robuust Natuurnetwerk Brabant te realiseren. Een stevige klus.

Het jaarplan 2018 had als titel '*natuur anders*' en bestond uit **vijf focuspunten**: nieuwe partijen, nieuwe concepten, buiten de lijntjes kleuren, andere instrumenten en onverwachte kansen benutten.

In dit jaarverslag laten we, op hoofdlijnen en aan de hand van sprekende voorbeelden, zien hoe wij invulling hebben gegeven aan deze speerpunten. Uiteraard komen de resultaten in hectares en euro's aan bod. Het geeft jullie een goed beeld van de prestaties van 2018. Mocht je meer willen weten kijk dan ook op www.groenontwikkelfondsbrabant.nl of neem contact met ons op. We staan je graag te woord.

Wij hebben, samen met ontzettend veel mensen, met energie en plezier gewerkt aan het realiseren van Natuurnetwerk Brabant!

Namens het kernteam van Groen Ontwikkelfonds Brabant BV,

Anne, Tom, Cindy, Roy, Jiri, Anton, Bernard, Angelo, Guido, Tim en Mary
06- 30956450 / info@groenontwikkelfondsbrabant.nl

PS: In dit jaarverslag blikken we terug op het jaar 2018. Ben je geïnteresseerd in de vooruitblik, lees dan het jaarplan 2019. Voor de financiële verantwoording over 2018 verwijzen wij naar de jaarrekening. Beide documenten zijn terug te vinden op onze website.

**In 2018 is bijna 600
hectare natuurgrond
beschikbaar gekomen en
ruim 350 hectare natuur
ingericht**

**In 2018
is bijna
35 hectare
ecologische
verbindings-
zone
gerealiseerd
en voor
ruim
80 hectare aan
nieuwe EVZ-
beschikkingen
afgegeven**

**Het aantal gerealiseerde hectares per jaar:
voor verwerving, inrichting in het rijksdeel, provinciaal deel en EVZ**

Doel	2014	2015	2016	2017	2018	Totaal
NNB provinciaal: verwerving/functiewijziging	13,8634	3,7622	53,3777	208,0457	166,9455	445,9945
NNB provinciaal: inrichting			41,5692	114,3655	79,1332	235,0679
NNB Rijks: verwerving/functiewijziging	28,8897	21,2385	183,2820	537,7497	433,0301	1.204,1900
NNB Rijks: inrichting	3,7460	7,1160	128,4273	339,7864	285,3992	764,4749
EVZ: verwerving en inrichting			2,2145	26,2536	33,4494	61,9175

A modern office interior with large windows, a wooden table, and orange chairs. The ceiling is exposed concrete with industrial-style lighting. The floor is polished concrete.

AANDEELHOUDER

De Aandeelhoudersvergadering is in 2018 drie keer bijeengekomen: 26 februari, 23 april en 17 december.

Op de agenda stonden onder andere: aanpassen Investeringsreglement, jaarverslag en jaarrekening 2017, risicomanagementprotocol, herbenoeming leden Investeringscommissie, resultaten audits, overeenkomst trekkingsrechten, jaarplan 2019 en begroting 2019.

Focus 1

In het jaarplan 2018 hebben we de ambitie geuit om buiten de Manifestpartijen meer nieuwe partijen te vinden om samen te werken, zoals gemeenten en particulieren/ondernemers.

In 2018 totaal namen in totaal **9** Brabantse gemeenten maar liefst **22** concrete nieuwe initiatieven (middels een subsidieaanvraag) om nieuwe natuur te realiseren

In 2018 ontvingen we **28** aanvragen van ondernemers & particulieren

De B5 gemeenten doen hun *natuurbod* uit 2016 gestand en komen in 2018 volop tot uitvoering van natuurprojecten!

Lerende werkwijze: doen, evalueren en aanpassen!

Om het Natuurnetwerk Brabant uiterlijk 2027 te realiseren zijn veel nieuwe partijen nodig. En ook nieuwe concepten.
Hoe?

Door actief en uitnodigend mee te denken met nieuwe initiatiefnemers en waar mogelijk ruimte te geven.
Dit vraagt om een nieuwsgierige houding en om een lerende werkwijze. Doen, evalueren en aanpassen.
Zonder lef geen vernieuwing.

Vermeldenswaardig hierbij is natuurlijk de samenwerking met de Werkeenheid.

Dankzij een intensieve samenwerking kunnen we snel inspelen op signalen en onze werkwijzen daarop aanpassen.

In 2018 is leren ingebed als werkwijze en cultuur van het Groen Ontwikkelfonds Brabant. Dat is allesbehalve een loze kreet. Dit proberen we samen iedere dag opnieuw waar te maken.

Focus 1

Voorbeeld van nieuwe natuurondernemer in 2018

***Stichting Nieuwe Natuur* meldt zich als nieuwe natuurontwikkelaar**

Stichting Nieuwe Natuur is in Heeze gestart met de inrichting van een voormalig landbouwperceel als natuurgrasland. Met bomen, struiken én een steile oeverwand waar de ijsvogel kan broeden.

Het nieuwe natuurgebied is onderdeel van het beeklandschap langs de Sterkselse Aa.

Stichting Nieuwe Natuur heeft de ambitie om de komende jaren 50 hectare nieuwe natuur in Brabant te realiseren.

STICHTING
Nieuwe | **Natuur**

Focus 2

In het jaarplan 2018 hebben we de ambitie geuit om ook nieuwe natuurconcepten te ontwikkelen

Resultaat:

Grootschalige pilot voedselbos en de eerste aanvraag natuur & energie is ingediend!

**Leuk zo'n
voedselbos,
maar werkt het
ook in het groot?**

Focus 2

**In Schijndel
(gemeente Meierijstad)
ontstaat in de komende
jaren het grootste
productievoedselbos
van Nederland**

**Het voedselbos is een
initiatief van stichting
Voedselbosbouw
Nederland
en wordt aangelegd op
gronden van Groen
Ontwikkelfonds Brabant**

Wouter van Eck van stichting Voedselbosbouw
Nederland: *“Voedselbossen zijn bij uitstek geschikt om
landbouw en natuur samen te brengen zodat de
biodiversiteit verrijkt wordt en boeren er een goede
boterham aan kunnen verdienen”*

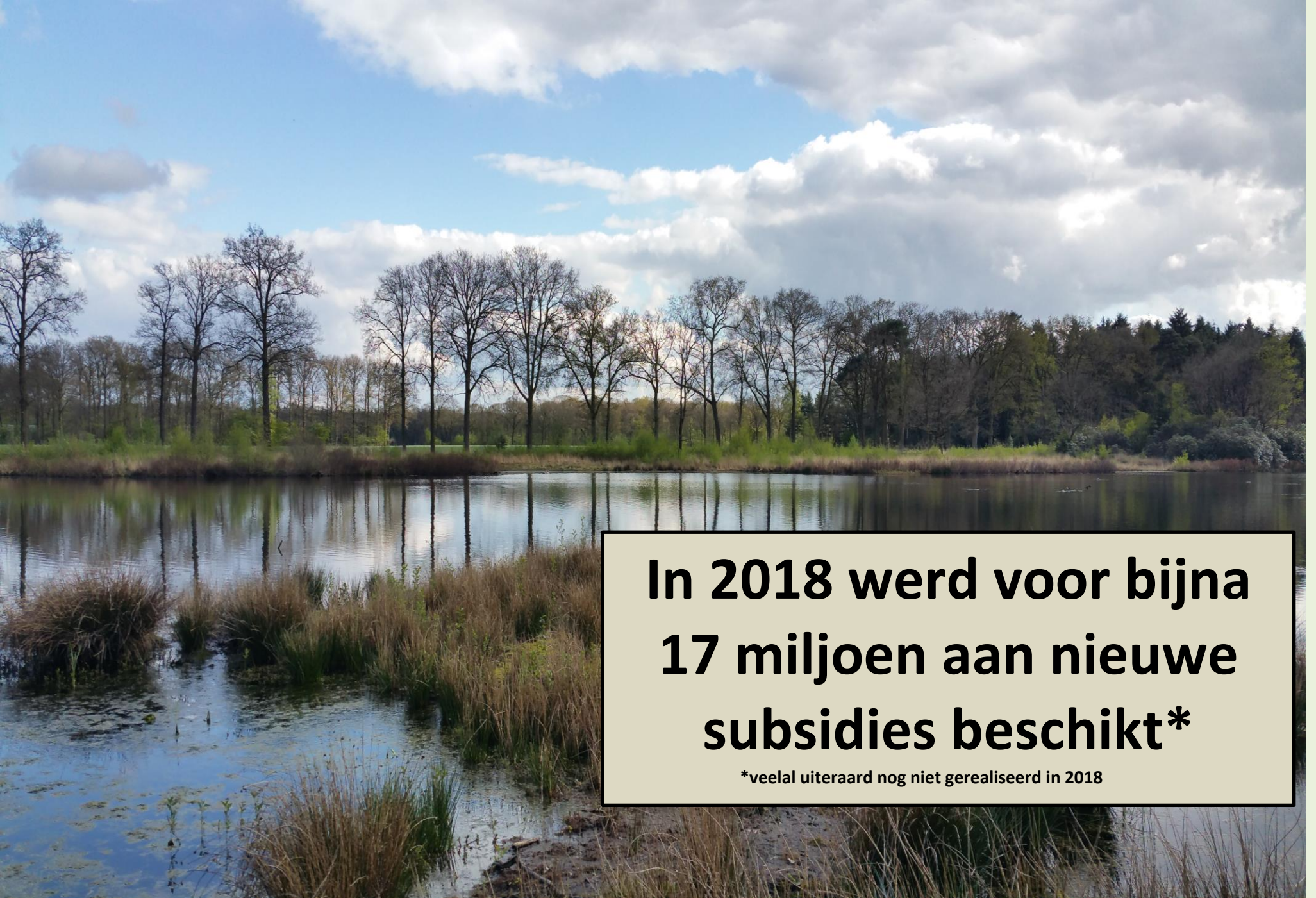
Mary Fiers, directeur van Groen Ontwikkelfonds Brabant: *“De voedselbossen zijn de hobby
voorbij. Dit initiatief is een mooi voorbeeld van ondernemende natuur”*

2018: beschikking gemiddeld binnen 11 weken

Mede dankzij de inspanningen van zowel medewerkers van het fonds als de Investeringscommissie is de gemiddelde termijn waarbinnen een beschikking wordt afgegeven 11 weken.

De maximale beschikkingstermijn, zoals vastgelegd in het Investeringsreglement, is 22 weken.

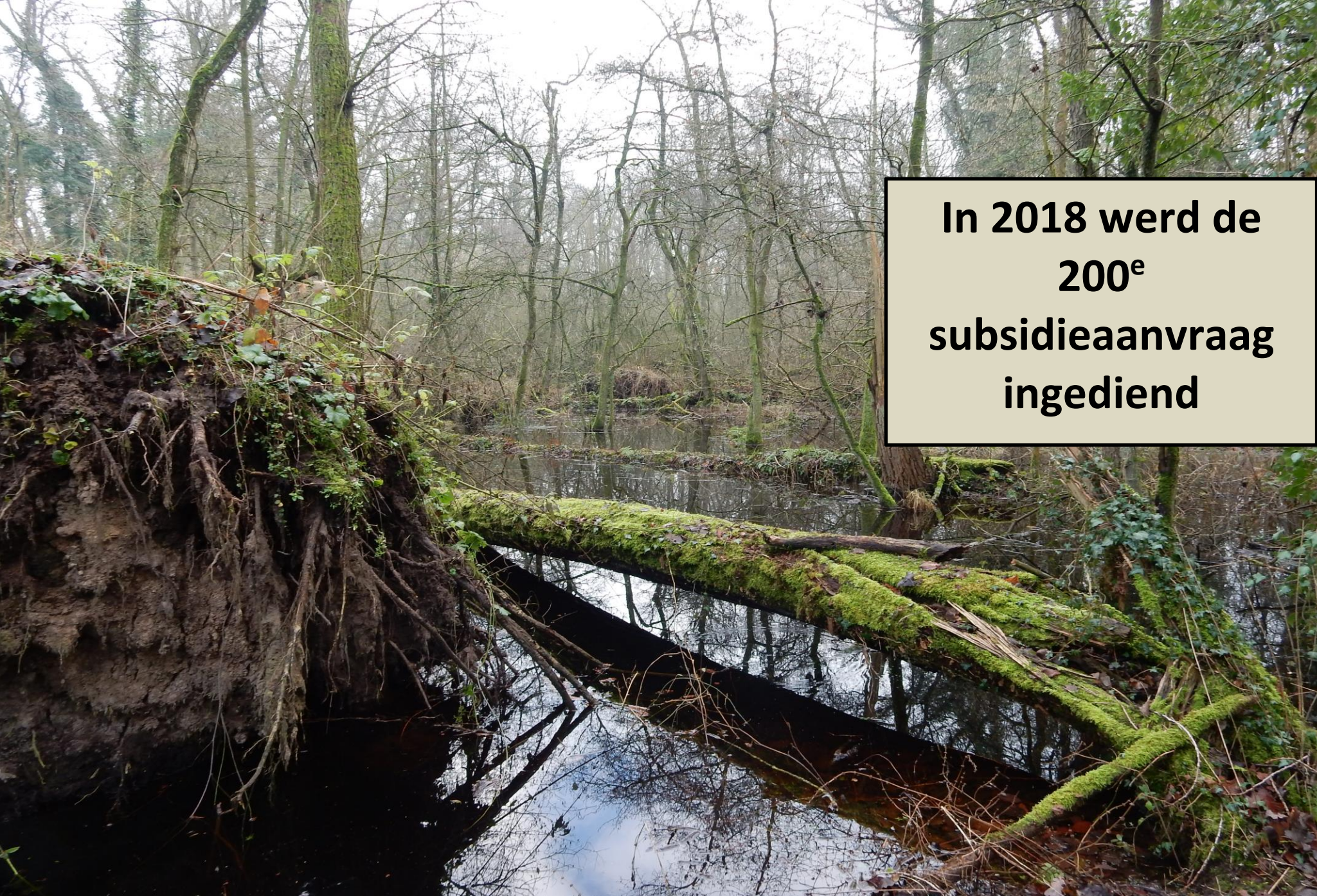
**In 2018 werd voor bijna
17 miljoen aan nieuwe
subsidies beschikt***

*veelal uiteraard nog niet gerealiseerd in 2018

Totaal doelrealisatie in hectare (2014 t/m 2027)

Doel	Eenheid	Opdracht GOB	Nog te realiseren minus onderhanden	Nog te realiseren in %	Nog te realiseren incl. onderhanden in %
NNB provinciaal: verwerving/functiewijziging	ha	1.938	1.318	77%	68%
NNB provinciaal: inrichting	ha	1.185	683	80%	58%
NNB Rijks: verwerving/functiewijziging	ha	3.474	2.090	65%	60%
NNB Rijks: inrichting	ha	6.169	5.089	88%	82%
EVZ: verwerving en inrichting	ha	1.775	1.579	97%	89%

De opgave tot aan 2027 is nog fors, maar we zijn al een aardig eind op weg. Zeker als we ook de natuurrealisatie die 'onder handen is' meetellen. Met nog 9 jaar te gaan liggen we redelijk op koers.

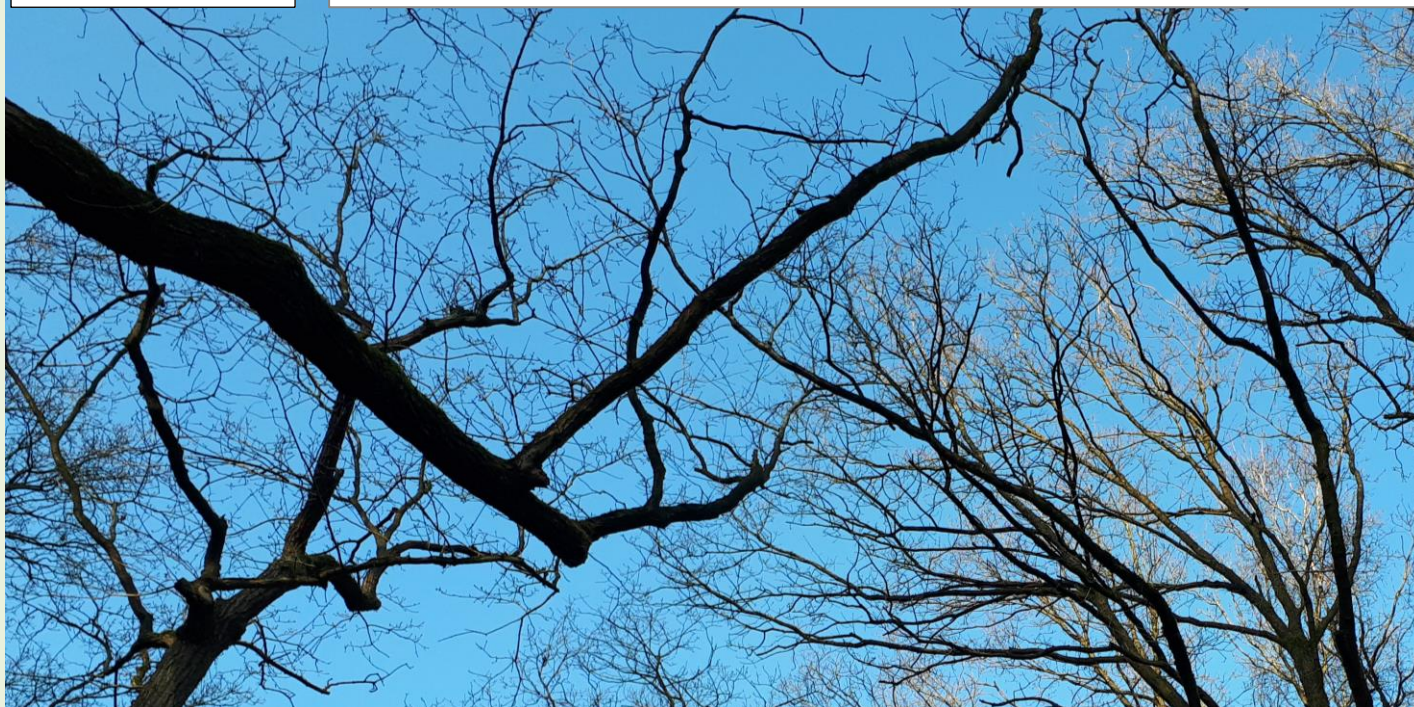
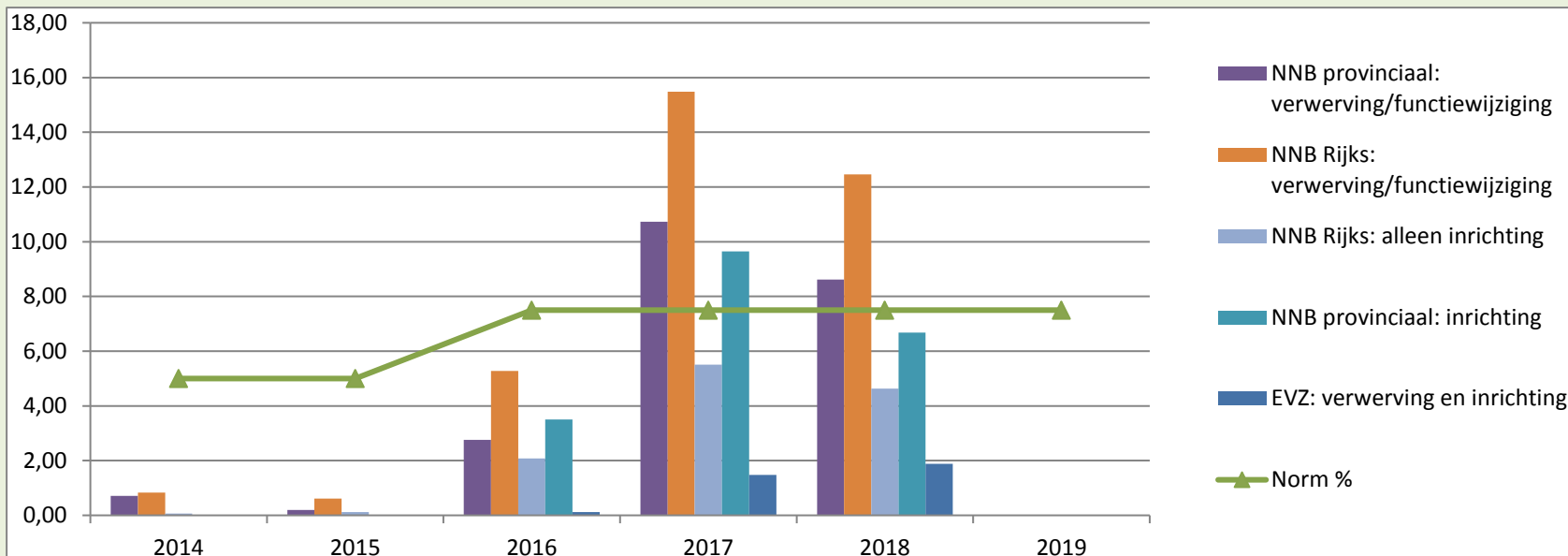

**In 2018 werd de
200^e
subsidieaanvraag
ingediend**

**Weergave prestatie
(gerealiseerde
hectares)**

**Groen
Ontwikkelfonds
Brabant
in %
van de totale
opdracht.**

**Norm 2014 & 2015
is 5% van totale
opdracht; norm
vanaf jaar 2016 is
7,5% van totale
opdracht.**

Het realiseren van nieuwe natuur begint met het beschikbaar krijgen van grond. Zonder grond is immers geen inrichting mogelijk. De prestaties op het gebied van inrichting lopen dus (de eerste jaren) logischerwijs achter op de prestaties van de grondcomponent.

In 2018 hebben we opnieuw op grond beter gepresteerd dan de jaarlijkse norm (groene horizontale lijn). De inrichting haalt de norm nog niet.

De prestaties op het gebied van EVZ zijn in 2018 beter dan in 2017, maar nog onder de norm. Hoopgevend is het toegenomen aantal aangevraagde hectares eind 2018 en 1^e helft 2019.

A close-up photograph of tree bark, showing a rough, textured surface with various shades of brown and grey. The bark has deep vertical grooves and horizontal ridges, giving it a complex, organic appearance. The lighting highlights the texture, with some areas appearing darker and others lighter.

Investeringscommissie

De Investeringscommissie (IC) heeft in 2018 maandelijks vergaderd.

De IC heeft in 2018 in totaal 66 positieve adviezen afgegeven. Sommige adviezen zijn voorzien van een inhoudelijke aanbeveling en/of voorwaarde.

De Investeringscommissie heeft 19 keer een plan aangehouden tijdens een vergadering, omdat het plan onvoldoende gemotiveerd was of omdat de aangeleverde informatie vragen oproept. Na het aanleveren van de aanvullende informatie worden de plannen opnieuw beoordeeld. Inmiddels zijn veel van deze plannen in tweede instantie alsnog van een positief advies voorzien.

Samen met de werkeenheid wordt gekeken hoe we de informatie in de ingediende plannen zo kunnen verbeteren dat het aanhouden van plannen in verband met een informatievraag niet nodig is.

De IC heeft in 2018 één negatief advies gegeven.

A low-angle photograph looking up at the canopy of trees. The leaves are in various stages of autumn, showing shades of green, yellow, and orange. The dark, silhouetted branches of the trees are prominent against the bright blue sky. The perspective creates a sense of height and looking up into the foliage.

**De organisatiebegroting van het
Groen Ontwikkelfonds Brabant is
1,1 miljoen euro per jaar**

**In 2018 hielden we 33.000 euro
over**

Focus 2

Totaal is in 2018 voor ruim 20 hectare aan ‘ondernemen met natuur’ (ONNB) gerealiseerd en ruim 50 hectare beschikt. Dat is een begin, maar niet genoeg. Dit vraagt om actie. Begin 2019 start een evaluatie naar de oorzaken en kansen voor versnelling van de realisatie van het ONNB.

**Totale cofinanciering in euro's
tot en met 2018 in beeld**

Terreinbeherende organisaties	5.109.464,83
Waterschappen	5.500.414,22
particulieren/agrariërs	7.457.900,63
Gemeenten	7.516.149,60
Totaal	25.583.929,28

**Ruim
25 miljoen
aan cofinanciering:
procentueel opvallend
veel van gemeenten
en particulieren en
ondernemers.**

Initiatiefnemers en partners over GOB in 2018

**Ger van de Oetelaar
(ARK-natuurontwikkeling)**

ARK-Natuurontwikkeling is actief in de meeste provincies en ziet in de GOB-methodiek hét voorbeeld voor andere provincies om natuur te realiseren.

**Lambert Verheijen (dijkgraaf
Waterschap Aa en Maas)**

Klimaatverandering betekent voor het waterbeheer een robuust systeem dat beter is voorbereidt op extreme droge en natte periodes.

De aanleg van nieuwe natuur, samen met Groen Ontwikkelfonds Brabant, biedt ons kansen om de bufferfunctie van de bodem voor een hogere grondwaterstand in combinatie met de natuurdoelstellingen te vergroten. Ook versterking van het originele beeklandschap geeft hier invulling aan.

Bart-Jan Wulfse (ZLTO)

Samen met Groen Ontwikkelfonds Brabant gaan we voor Ontschotting, Verbinding en win-win!

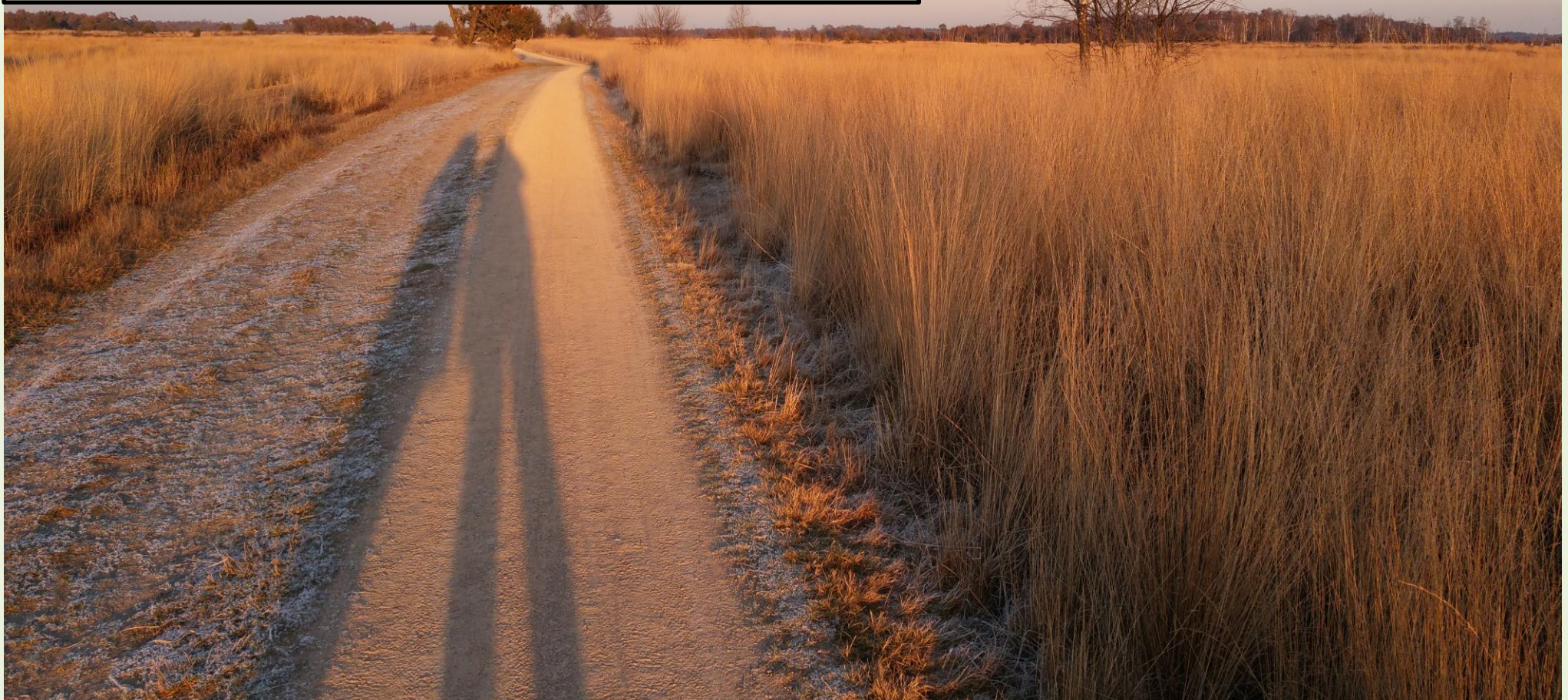

Focus 3

In het jaarplan 2018 hebben we de ambitie uitgesproken om soms ook *buiten de lijntjes te kleuren* door initiatiefnemers, die aansluitend aan het Natuurnetwerk nieuwe natuur willen realiseren een kans te geven.
Kansgericht natuur maken zeg maar.

Resultaat:

In 2018 is ruim 140 hectare buiten het Natuurnetwerk Brabant beschikt. Deze nieuwe natuur wordt toegevoegd aan het NNB. Overigens betekent dit niet dat de totale hoeveelheid nieuwe natuur toeneemt.

Hét inspiratieplatform voor duurzamer grondgebruik

Negen Brabantse organisaties werken samen om het feitelijk gebruik van de gronden, die zij verpachten of in gebruik geven, te verduurzamen. Zij stellen voorwaarden aan het gebruik van de gronden, maar bedenken ook nieuwe aanpakken, die zij graag met anderen delen op dit inspiratieplatform.

Doe mee!

Filter onze projecten:

Partners ▼

Voor Wie? ▼

Thema ▼

Voorwaarden ▼

Prijsvraag

Landcoöperatie

Cursus Natuurbeheer en Ondernemerschap

Bodempaspoort

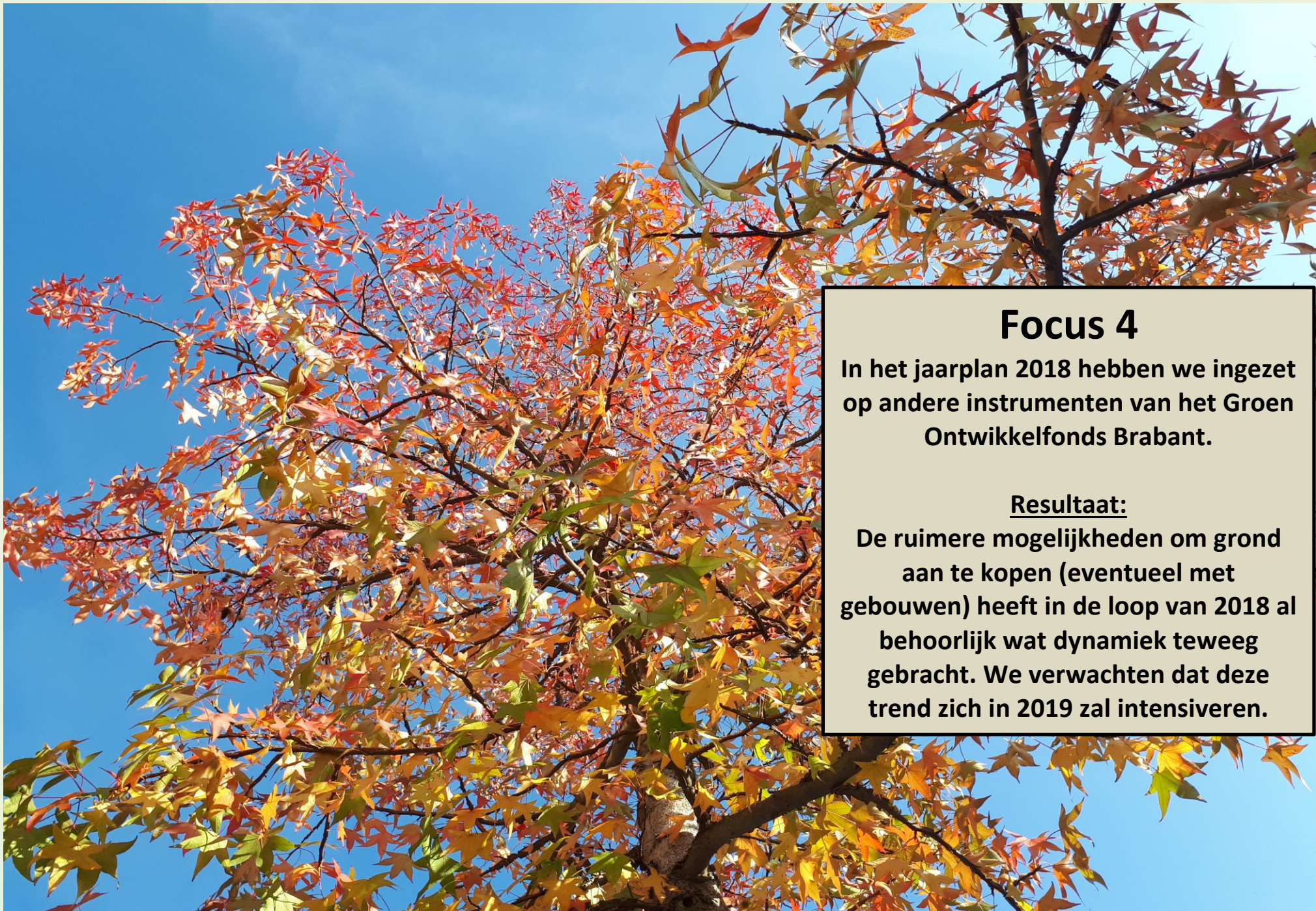
2018: verdere verduurzaming pachtvoorwaarden

Verduurzamen pachtvoorwaarden

Het Groen Ontwikkelfonds Brabant streeft naar een duurzamer beheer van de pachtgronden. Om dit te bevorderen hebben we in 2016 een nieuw pachtsysteem ingevoerd. Hierbij bepaalt niet alleen de prijs wie welke gronden kreeg toegewezen, maar wordt bij de beoordeling van de inschrijvingen ook meegewogen of de pachter zich aantoonbaar inspant voor goed waterbeheer, verbetering van de bodemkwaliteit en versterking van de biodiversiteit.

Voor de verpachting van de gronden hebben we met ingang van 1 januari 2018 opnieuw de voorwaarden aangescherpt. Zo krijgen omschakelende biologische boeren (SKAL-certificaat) voortaan ook extra duurzaamheidspunten toegekend en levert deelname aan het Bodempaspoort (ZLTO) ook punten op.

Meer weten? Kijk op onze website! En bezoek ook het digitale platform www.duurzamepachttuitgifte.nl

Focus 4

In het jaarplan 2018 hebben we ingezet op andere instrumenten van het Groen Ontwikkelfonds Brabant.

Resultaat:

De ruimere mogelijkheden om grond aan te kopen (eventueel met gebouwen) heeft in de loop van 2018 al behoorlijk wat dynamiek teweeg gebracht. We verwachten dat deze trend zich in 2019 zal intensiveren.

Aankopen grond en gebouwen in 2018

Begin 2018 kregen we van onze Aandeelhouder de provincie Noord-Brabant een aanvullende opdracht met daarin meer mogelijkheden om (ruil)grond te kopen. A

Het Groen Ontwikkelfonds Brabant kocht in 2018 ruim 40 hectare grond.

Dit betrof 10 hectare ruilgrond en 30 hectare grond in het NNB.

Daarnaast kocht het Groen Ontwikkelfonds Brabant dit jaar 1 gehele bedrijfslocatie. Eind 2018 wordt over aankoop van 5 bedrijfslocaties onderhandeld.

Verkochte grond/gebouwen in 2018

Het Groen Ontwikkelfonds Brabant verkocht in 2018 bijna 330 hectare grond (vaak in gebiedsruilingen).

Daarnaast verkocht het Groen Ontwikkelfonds Brabant dit jaar 1 bebouwde locatie uit de 'oude' portefeuille. Het betrof de locatie aan de Witvensberg 5 te Netersel (zie foto).

Eind 2018 resteren 14 voormalige agrarische bedrijven/boerderijen die verkocht gaan worden (waarvan dus 1 aangekocht in 2018). Deze gebouwen waren in 2018 in beheer en/of verkoop.

Voorafgaand aan de verkoop worden de locaties gesaneerd (asbest).

Indien mogelijk worden de locaties met een nieuwe (woon)bestemming verkocht.

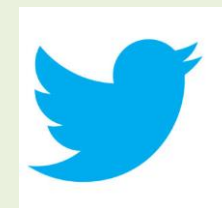
Naamsbekendheid vergroot

Hoe meer mensen & organisaties de mogelijkheden van het Groen Ontwikkelfonds Brabant op het netvlies hebben, des te groter de kans dat zich nieuwe initiatieven aanmelden.

Daarom hebben we in 2018 opnieuw veel aandacht besteed aan communicatie over wie wij zijn, wat de mogelijkheden zijn en wat al gerealiseerd is.

We hebben dat gedaan tijdens bijeenkomsten, in nieuwsbrieven en via sociale media. In onze (digitale) inspiratiegids wordt een aantal goede voorbeelden getoond.

Zegt het voort!

SAMEN WERKEN AAN ÉÉN NATUURNETWERK BRABANT

Groen Ontwikkelfonds Brabant ondersteunt particulieren, ondernemers en overheden bij het realiseren van nieuwe natuur. Met geld, grond én kennis.

ONS DOEL IN 1 MINUUT

1

2

In 2018 werkten we aan onze vernieuwde website:
groenontwikkelfondsbrabant.nl

Het resultaat is een overzichtelijkere website, die meer dan de voorganger uitgaat van de informatiebehoefte van de bezoeker. 😊

Focus 5

In het jaarplan 2018 hebben we de ambitie uitgesproken om onverwachte nieuwe kansen te benutten.

Resultaat:

In 2018 is met veel (nieuwe) partijen gesproken over potentiële nieuwe mogelijkheden.

Meerdere ideeën hebben geleid tot een succesvol vervolg: eind 2018 twee concrete locaties uitgewerkt voor natuur & energie, realisatie pilot kavelruil in Sterkselse Aa, meerjarige samenwerking met Stichting Nieuwe Natuur, uitwerken eerste CO2-compensatie-initiatief, kansen voor combinatie van energie & natuur in beleidsdocumenten gemeenten.

In control!

Ook in 2018 is veel tijd en energie gestoken in de bedrijfsvoering van het Groen Ontwikkelfonds Brabant.

Onze accountant heeft 2 uitvoerige audits uitgevoerd; op het proces van de subsidievaststelling en de totstandkoming en betrouwbaarheid van onze rapportage over de Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's).

De resultaten zien er goed uit. Je kunt zeggen dat we met vlag en wimpel zijn geslaagd, met hier en daar slechts enkele kleine opmerkingen. Dat is een groot compliment voor de medewerkers die daar keihard aan gewerkt hebben!

Tot slot is het goed om te vermelden dat er ook in 2018 door veel betrokkenen hard is gewerkt om de opdracht van Groen Ontwikkelfonds Brabant, het realiseren van het Natuurnetwerk Brabant, tot een succes te maken.

Het kernteam van Groen Ontwikkelfonds Brabant werkt met veel mensen samen aan onze natuuropdracht.

Die persoonlijke betrokkenheid en deskundigheid van *Andries, Cor, Jos, Ella, Jan, Tom, Anne, Cindy, Jiri, Tim, Mirjam, Hans, Martien, Carlo, Margriet, Anneke, Wilma, Mireille, Anneke, Rene, Erik, Hendri, Jolanda, Melissa, Pieter, Johan, Erik, Anne-Marie, Guido, Roy, Bernard, Angelo, Anton, Diederik, Steven, Rianne, Karel, Myke, Simone, Wendy, Arie, Nico, Lieke, Chimène, Ingrid, Leon, Frank, Heine, Gilles, Linda, Sandy, Karin, Jeannette, Lynn, Sevda, Petra, Marylin, Mary, Ankie, Eelke, Niloe, Karin, Arno, Peter en Wil* **in 2018 verdient een groot compliment.**

Groen Ontwikkelfonds Brabant BV.
Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Telefoon 06-30956450
info@groenontwikkelfondsbrabant.nl
www.groenontwikkelfondsbrabant.nl

Nummer Kamer van Koophandel: 60590785
IBAN: NL84 INGB 0650 0358 60

Wij kijken uit naar de resultaten van 2019!

